

IBOLYA TIBOR

Egy erőszakos közöszülés nyomozása és annak tanulságai

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények nyomozása sohasem egyszerű, a cselekmény bizonyítása még objektív bizonyítékok megléte esetén is – a gyanúsított jól felépített olyan értelmű védekezésével, mely szerint a szexuális együttlétet nem, de a sértett beleegyezésének hiányát tagadja – kétséges lehet. Az objektív bizonyítékok, legtöbbször biológiai anyagmaradványok megléte ugyanis csak a szexuális együttlét megtörténtét bizonyíthatják, azt azonban már nem, hogy az a sértett beleegyezésével, vagy erőszak illetve élet, testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés hatására, esetleg a sértett védekezésre, akaratnyilvánításra képtelen állapotában történt. A külsérelmi, jellemzően megragadási nyomok – ha egyáltalán vannak – a sértett beleegyezésének hiányát önmagukban nem bizonyítják, hisz extrém szexuális szokásokra hivatkozással szintén kivédhetők, megmagyarázhatók. Vaginális illetve anális külsérelmi nyomok (hámsérülések) orvos-szakértői szempontból „szokványos közöszülőnek” számító sértettek esetében pedig általában nincsenek is.

Az ilyen jellegű cselekmények nyomozását megnehezíti az is, hogy ebben a bűncselekmény kategóriában *valóban* előfordulnak rosszindulatú, valótlan feljelentések, még ha ennek bizonyítását semmilyen objektív vizsgálati eredmény sem tudja alátámasztani.¹ A cselekmény természetéből adódóan a teljes igazságot általában csak két személy, a sértett és az elkövető ismeri, ugyanakkor tudvalévő, hogy a cselekmény nagy tárgyi súlya miatt a sértetti állítás már önmagában általában a legsúlyosabb kényszerintézkedés elrendelésével jár.

A fentek miatt rendkívül fontos, hogy a nemi erkölcs elleni bűncselekmények nyomozását körültekintően, a szakmai szabályok maximális figyelembevételével folytassák le, beleértve ebbe a nyomozástaktikai szempontok érvényesítését és a bizonyítékok összegyűjtésének törvényességét, a perrendszerű bizonyítást.

A szexuális erőszak törvényi tényállásainak elkövetési módjait, „modus operandi”-jét, aszerint a szempont szerint is csoportosíthatjuk, hogy az erőszak sértettje, illetve az elkövető között volt-e a cselekményt megelőzően kapcsolat, ismerte-e a sértett az elkövetőt vagy az számára teljesen ismeretlen személy volt. A kérdésnek rendkívül nagy jelentősége van, mert ennek megfelelően kell a nyomozási tervet elkészíteni², a nyomozási taktikát, a bizonyítási cselekmények elvégzésének sorrendjét meghatározni. Az ügyekből leszűrhető tapasztalat alapján egyébként kijelenthető, hogy a sértett által előzetesen ismert, netalán vele korábban beleegyezésével nemi kapcsolatot is létesítő elkövető esetén a bizonyítás gyakran nehezebb, mint egy ismeretlen személy esetén.

Az alábbiakban egy ilyen – sajnos ügyészi ügyszakban megszüntető határozat meghozatalával befejezett – eset nyomozásának tapasztalatait szeretném megosztani.

---

¹ Természetesen ilyen jellegű vizsgálat elvégzése a jogvédő szervezetek előtt nem lenne kivédhető, még akkor sem, ha a *hamis vád* sértettje szintén „jogvédelemre” szorul.

² Ha egyáltalán készül...

Az ügyben irányadó tényállás a következő:

2007. július 29.-én este tíz óra után a cselekmény elkövetésének idején 15 és fél éves SZ. A. Budapesten a XV. kerület Fő tér 173-as viszonylatszámú busz megállójában várta az autóbust, amikor egy férfi hátulról megragadva a nyakát és a vállát a Fő téren lévő bokros területre hurcolta, telefonját elvette, kikapcsolta és eldobta, majd a bokrok között a földre lökte, a száját befogta, másik kezével nadrágját és alsóneműjét lehúzta, végül saját nadrágját is letolta és szemből közöszült a sértettel. A sértett eközben látta a férfi arcát és benne felismerte régi barátját E. L.-t, aki szakításuk után folyamatosan zaklatta, mert ki akart békülni vele. A szemből történő közöszülés során az elkövető – aki a cselekmény során mindvégig meg sem szólalt – egy papír zsebkendőre ejakulált, majd a hasára fordította a sértettet és hátulról vaginálisan ismét közöszült vele, melynek során szintén a zsebkendőre élvezett. Ezt követően felhúzta a nadrágját és futva a Nyírpalota utca irányába távozott, a zsebkendőt pedig futás közben eldobta.

A sértett a cselekmény elkövetését 22 óra 15 perc és 22 óra 45 perc közötti időpontra tette, elmondása szerint az elkövető fekete pólót és farmernadrágot viselt. Az ügyben elsődlegesen készített rendőri jelentés szerint a sértett és édesanyja 23 óra 55 perckor jelent meg a Bp. XV. kerület Kontyfa utcai Rendőrőrsön és tett bejelentést.

A cselekmény elkövetésének ideje és a sértett bejelentése között eltelt idő igen rövidnek nevezhető, aminek azért van jelentősége, mert ez a sértett szavahihetőségét erősítette. A nyomozó hatóság – többnyire alappal – fenntartással kezeli azokat a szexuális bűncselekményre utaló feljelentéseket, amelyeket csak jóval az állítólagos cselekmény elkövetése után jelentenek be. A nyomozó hatóság hozzáállását magyarázza, hogy, a bizonyítékok bizonyító erejének gyengülése, illetve lehetetlenné válása miatt az ilyen bejelentések után a bizonyítás már legtöbbször lehetetlen. Itt erről nem lehetett szó, a nyomozó hatóságnak a gyors bejelentés után lehetősége volt a halaszthatatlan nyomozati cselekmények elvégzésére.

A rendőri jelentés azt is rögzíti, hogy a sértett és törvényes képviselője *„feljelentéssel kívánnak élni, valamint, hogy orvosi láttelelet beszerzéséről gondoskodnak”*. A jelentés szerint a sértetthez 0 óra 10 perckor mentőt hívtak, akik a *„hátán található sérüléseket ellátták, majd a helyszínről eltávoztak”*.

A nyomozó hatóság a rendelkezésére álló nyilvántartások alapján pillanatok alatt megállapította a sértett által konkrétan megnevezett gyanúsított személyazonosságát, és őt 0 óra 10 perckor elfogta. A gyanúsított a bejelentett lakcímén az ajtó előtt a földön feküdt a sértett által leírt ruházatban, felszólításra igazolta magát, az elfogás során ellenállást nem tanúsított.³

A nyomozó hatóság 0 óra 35 perckor a sértett bevonásával a szemlét is megkezdte, amely 01 óra 40 percig tartott. Ennek során megállapította, hogy a cselekmény pontos helyét a sértett *„csak behatárolni tudta a látási viszonyok és lelkiállapota miatt”*. A szemle jegyzőkönyve rögzíti, hogy a helyszínen *„a közvilágítás a járdák mellett kiépített, mely gyenge fényű, a*

---

³ A cselekmény helyszíne, a rendőrőrs, és a gyanúsított lakcíme percekre van egymástól.

látási viszonyok nagyon rosszak”. A sértett által behatárolt helyen „az aljnövényzet teljesen ép, a homokos talajon dulakodás nyomai nem láthatók.”

A szemle kiterjesztése – a behatárolt elkövetési hely tágabb környezetének átvizsgálása – során a szemlebizottság egy fehér színű kiterített zsebkendőt talált, amely *„vérnek látszó folyadékkal és egyéb ismeretlen eredetű nedvességgel volt szennyezett”*. A sértett a helyszínen elmondta, hogy a cselekmény után egy papír zsebkendővel megtörölközött, majd azt eldobta, de azt nem tudta megmondani, hogy a megtalált zsebkendő azonos-e azzal, amit ő használt, szavai szerint *„elképzeltető, hogy az a zsebkendő”*. A bűnügyi technikus erre figyelemmel a zsebkendőt eredetben rögzítette. Rögzítésre került továbbá talajminta is a sértett által megjelölt helyről, illetve fényképfelvételek is készültek.

A szemle jegyzőkönyvben nincs adat arra vonatkozóan, hogy a sértett által a rendőri jelentésben említett, a helyszínről a Nyírpalota utca irányába futva menekülő gyanúsított által eldobott papír zsebkendő – amelyre a gyanúsított ejakulált – szemle keretében történő felkutatását megkísérelték volna.⁴

A nyomozó hatóság a sértettet még aznap éjszaka édesanyja, mint törvényes képviselője jelenlétében tanúként is kihallgatta, melynek során az általa a bejelentésben előadottakat tartalmilag megismételte. Tanúvallomásaiban a sértett megerősítette, hogy a bűncselekmény elkövetésével volt barátját E. L.-t gyanúsítja, elmondása szerint szakításukat követően folyamatosan zaklatta, találkozni akart vele. A kihallgatás – melyet egy ilyen ügyekben jártas vizsgáló (egy rendőrnő) vett fel – 42 percig tartott, és tartalmilag nem nevezhető túl részletesnek. A vizsgálotisztnek ez nem róható fel, mert a kései időpont és a sértett lelkiállapota miatt – ráadásul még az orvosi vizsgálat előtt – sokkal részletesebb jegyzőkönyv felvétele nem volt indokolt, ráadásul a feltételezett elkövető ekkor már a nyomozó hatóság vendégszeretétét élvezte.

A szexuális erőszakot elszenvedett nők kihallgatását – melyet csak az ilyen ügyekben jártas, speciális ismeretekkel rendelkező, tapasztalt vizsgálókra, lehetőleg nőkre szabadna bízni – a kriminalisztikai szakirodalom⁵ szerint célszerű egy „elsődleges” illetve egy „másodlagos” kihallgatást megtartva lefolytatni. Az elsődleges kihallgatást a sértett nyomozó hatóságnál történő jelentkezését közvetlenül követően kell megtartani, amelynek célja, hogy a még a cselekmény hatása alatt álló sértettől a lehető legtöbb információt megszerezve a bűncselekmény bizonyításához szükséges nyomozati cselekmények közül minél többet végre lehessen hajtani. A másodlagos kihallgatást ezt követően, a sértett olyan lelkiállapotában célszerű megtartani, amikor már az apróbb részletekre is rá lehet kérdezni és a vallomást az időközben beszerzett bizonyítékokkal is össze lehet vetni. Az esetlegesen felmerülő további kihallgatásokat a bizonyítás menetéhez képest kell megtartani, szembesítést pedig csak nagyon indokolt esetben, a sértett és a gyanúsított személyiségjegyeit kielemezve és figyelembe véve szabad lefolytatni.

---

⁴ Írásomban félkövér és dőlt betűvel jelzem ahol véleményem szerint a nyomozó hatóság hibát követett el.

⁵ Pl. Dr. Katona Géza: A nemi erkölcs elleni bűncselekmények nyomozása. BM Tanulmányi és Módszertani Osztály 1961. vagy Kriminalisztika. Különös rész (Metodika) Kiadja a BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség 1973. A nemi erkölcs elleni bűncselekmények nyomozása című hatodik fejezetet szintén Dr. Katona Géza írta.

A nyomozó hatóság az „elsődleges” kihallgatást a kriminalisztikai céloknak megfelelően hajtott végre.

Első kihallgatását követően a sértettet édesanyja elkísérte a Fővárosi Önkormányzat Uzsoki Utcai Kórházába orvosi vizsgálatra.⁶ A lelet szerint a sértett „előzőleg is élt már nemi életet, kb. egy év óta rendszeresen”. A sértett „gerinc deréki szakaszán és fenéken, valamint mindkét térden, igen felületes nem vérző, minimális horzsolás nyoma látható”. A nőgyógyászati vizsgálat szerint a „szeméremrés körül külsérelmi nyom nincs”. Az eljáró orvos az ilyenkor szokásos módon hüvelykenetet vett és azt két tárgylemezen laboratóriumba küldte. A kórház Mikrobiológiai Laborja a kenet vizsgálata során megállapította, hogy abban spermium mutatható ki és erről a nyomozó hatóságot 2007. augusztus 2. napján a mikrobiológiai lelet megküldésével tájékoztatta.

A nyomozó hatóság az igen fontos biológiai nyom lefoglalásáról és bűnjelként történő kezeléséről nem gondoskodott.

A cselekmény idején hatályos eljárási szabályok szerint a bűncselekmények helyszínén rögzített anyagmaradványokat (pl. vér, hajszál), illetőleg a nyomhordozókat (pl. ujjnyom fölin, gipsszel kiöntött lábnyom stb.) megelőzően általában senki sem birtokolja, így azokat nincs kitől elvonni, ezért nem volt ok lefoglalásukra sem. A hatóság által a helyszínen összegyűjtött anyagmaradványokat, nyomrögzítő mintákat, más uratlan dolgokat tehát nem kellett lefoglalni, noha azok bűnjelként voltak kezelendők a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24) BM-IM együttes rendelet (NYOR) 35.§-ának (7) bekezdése alapján.

A biológiai nyom lefoglalására ebben az esetben azért lett volna mégis szükség, mert azt nem a nyomozó hatóság a helyszínen, a saját segédanyagainak és eszközeinek felhasználásával rögzítette, hanem a kórház tulajdonát képező tárgylemezeken volt megtalálható.⁷

A nyomozó hatóság az őrizetbe vett E. L.-t 2007. 07. 30 napján 10 óra 03 perctől 11 óra 20 percig – még a sértett folytatólagos kihallgatását megelőzően – gyanúsítottként hallgatta ki. ***A kihallgatáson a kirendelt védő nem vett részt, az eljáró rendőrtiszt közlése szerint „egyéb teendői miatt nem tud jelen lenni.” A nyomozati iratban a védő kirendeléséről szóló 2007. július 30. napján kelt határozatban tervezett nyomozati cselekményként a kihallgatás időpontja szerepel, annak azonban nincs nyoma, hogy a határozatot a védőnek faxon leadták, vagy őt más módon értesítették volna.***

A 19 éves büntetlen előéletű E. L. gyanúsítottként történő kihallgatása során teljes körűen tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését. Elmondása szerint a sértett a barátnője volt, de már hónapokkal azelőtt szakítottak. Kapcsolatuk során egy alkalommal került köztük sor szexuális együttlétre, amelynek során gumióvszerrel védekeztek és „amíg együtt voltunk én

⁶ Számomra teljességgel érthetetlen és megmagyarázhatatlan, hogy egy szexuális bűncselekmény sértettjét az éjszaka közepén az anyukája visz civil orvoshoz és nem a rendőrorvos vizsgálja meg hivatalból.

⁷ A Legfőbb Ügyészség Nyomozás Felügyeleti és Vádelőkészítési Főosztály NF. 6201/2006/3-I. számú általános érvényű állásfoglalása értelmében. A legutóbbi Be. Novella a kérdést egyértelműen rendezte, amikor megállapítja: „Be. 151.§ (2) A bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság elrendeli annak a dolognak - ideértve a nyomozó hatóság által saját segédanyagainak és eszközeinek a felhasználásával létrehozott dolgokat, azokat a dolgokat, amelyeket valamely tárgyról vagy tárgyból úgy különítenek el, hogy értéke nincs és önmagában hasznavehetetlen, és azokat a dolgokat is, amelyek gazdátlanok tekintendők ... - a lefoglalását...”

sosem bántottam A.-t.” A gyanúsított védekezésül előadta, hogy a gyanúsításban közölt napon ismerőseivel focizott a Nyírpalota úton lévő játszótéren , majd 20 óra 30 perc körüli időben a játszótérre érkezett egyik barátja, B. A. , akivel együtt elmentek egyik ismerősükhöz, majd *21 óra 30 perc és 22 óra körüli időben* B. A. Bosnyák tér környéki lakására mentek. A gyanúsított elmondta, hogy innen a legutolsó 73-as viszonyszámú autóbusszal egyedül indult haza *23 óra 50 perc körül*. A gyanúsított azt állította, hogy szakításuk után összesen egy alkalommal, aznap pedig egyáltalán nem találkozott a sértettel. Az általa viselt ruházatról azt vallotta, hogy elfogását megelőzően öltözött át, egyebekben egész nap egy fekete pólót és egy vajszínű rövidnadrágot viselt és azért öltözött át, mert a szülei nem engedik be a lakásba és nem akart az egész nap viselt ruhában aludni.

A kihallgatás után a nyomozó hatóság vérmintát biztosított a gyanúsítottól illetve lefoglalta a gyanúsított által viselt ruházatot a későbbi szakértői vizsgálat érdekében. ***Sem a lefoglalásról szóló határozatban, sem a kihallgatási jegyzőkönyvben nincs megjegyzés a ruházat – elsősorban a farmernadrág – állapotára (tisztaság, földdel szennyezés, gyűrött stb.) vonatkozóan.***

Mivel a gyanúsított a bűncselekmény elkövetésének idejére alibit igazolt a nyomozó hatóság azonnal intézkedett B. A. tanúként történő kihallgatására, amelyre még aznap – 2007. július 30. napján 12 óra 28 perc és 12 óra 57 perc között – sor került.

B. A. a lényegi kérdést illetően cáfolta a gyanúsított vallomását. A tanú elmondta, hogy a hivatkozott napon valóban a gyanúsítottal tartózkodott, amikor 21 óra körül együtt elindultak a tanú lakásához, ahonnan a gyanúsított *22 óra körüli időben indult haza*. Ez azt jelentette, hogy – szemben a gyanúsított állításával – a bűncselekmény elkövetésének idejére a gyanúsított nem rendelkezett alibivel, hisz a BKV Zrt-től beszerzett adatok alapján a Bosnyák tér - Zsókaúti utcai (Fő tér) megálló közötti átlagos menetidő 8 perc, ami az éjszakai forgalmat figyelembe véve bizonyosan nem volt sokkal több.⁸ A tanú igazolta azonban a gyanúsított által viselt ruházat viselését, és elmondta, a gyanúsított megemlítette neki, hogy hazaérkezése után át fog öltözni, mert nem akar abban a földön feküdni. A tanú elmondta azt is, hogy a gyanúsítottat nagyon megviselte a sértettel történt szakítás és „szemmel tartotta” a lányt.

A nyomozó hatóság a gyanúsított kihallgatása után – még aznap – folytatólagosan kihallgatta a sértettet, amelyen ismét jelen volt törvényes képviselőjeként az édesanyja. A kihallgatásra fordított idő hosszáról nincs tudomásunk, mivel a jegyzőkönyv csak egy időpontot tartalmaz (14 óra 35 perc), azonban árulkodó, hogy az egész vallomás 12 mondat, egy fél A4-es lapot sem tölt meg, a már rendelkezésre álló információkhoz képest plusz adatot nem tartalmaz. ***A kihallgatás megtartása az adott időpontban szükségtelen volt, mert a gyanúsított alibijét ekkorra már a nyomozó hatóság – érdektelen tanú vallomásával – megcáfolta. A kihallgatás megtartása idő előtti is volt, mert a sértett ekkor még nem lehetett olyan állapotban, ami a folytatólagos kihallgatást – figyelembe véve annak kriminalisztikai jelentőségét – lehetővé tette volna.***

A kihallgatás megtartásával, *mivel a sértettet ez után már csak a nyomozás legvégén hallgatták ki*, a nyomozó hatóság a nyomozás eredményére kiható kritikus hibát követett el. Az elszórt és összezsúpolott kihallgatás során, amely teljes egészében figyelmen kívül hagyta a folytatólagos kihallgatás azon célját miszerint a sértettet a lehető legrészletesebben, a rendelkezésre álló bizonyítékokra is figyelemmel kell a cselekmény összes lényeges

⁸ A nyomozati iratban egyébként több helyen is *el van írva* a bűncselekmény elkövetésének időpontja, a sértett által elmondott 22 óra 15 perc és 22 óra 45 perc közötti idő helyett, több helyen 23 óra 15 perc és 23 óra 45 perc közötti idő szerepel, amit a védelem magától értetődő módon meg is próbált az eljárás során kihasználni.

körülményéről nyilatkoztatni, a nyomozó hatóság elemi kérdéseket nem tett fel és így értelemszerűen nem is kapott rájuk választ. A hiba azért is bosszantó, mert a sértett egyébként az információ birtokában volt és szakszerű kihallgatása esetén az napvilágra is került volna, megakadályozva ezzel egy másik, a bizonyítás menetében immár döntő hiba elkövetését.

Nyomozástaktikai szempontból nem volt szerencsés, hogy a szexuális erőszak kamaszlány sértettjének folytatólagos kihallgatását az édesanyja jelenlétében folytatták le, mert azon olyan kérdések feltétele lett volna indokolt, amelyek megválaszolására az anya jelenléte nélkül nagyobb esély mutatkozott volna. Esetünkben ezeket a kérdéseket nem tették fel.⁹

A cselekmény lényeges körülményei tisztázása során az alábbiakra kellett volna „az egy év óta rendszeresen nemi életet élő” sértettet részletesen nyilatkoztatni:

- a gyanúsítottat pontosan mióta ismeri, mennyi ideig jártak együtt, milyen gyakorisággal éltek nemi életet, arra hol és hogyan került sor, nemi életük a „normális” keretek között maradt-e, a gyanúsított annak során hogyan viselkedett, szakításuk után volt-e a gyanúsítottal nemi kapcsolata, a szakítás után a gyanúsítotton kívül volt-e nemi kapcsolata, a nemi kapcsolat létesítéséről tudomással bírt-e az édesanyja és mi volt arról a véleménye,
- pontosan mikor és miért szakítottak, a szakítás kinek a kezdeményezésére történt, a gyanúsított ezután hogyan viselkedett, a sértett zaklatása miben nyilvánult meg, a zaklatásnak voltak-e tanúi, mi volt a gyanúsított általa ismert telefonszáma, ő milyen telefonszámot használt,
- a cselekmény napján hol járt, mit csinált, kivel találkozott,
- a cselekmény elkövetésére pontosan hogyan került sor, a gyanúsított által kifejtett erőszak miben nyilvánult meg, hogyan próbált az erőszaknak ellenállni, védekezése konkrétan miben nyilvánult meg, egyértelmű volt-e a gyanúsított számára, hogy nem akar vele szexuális aktust létesíteni,
- a cselekmény után a gyanúsított hogyan viselkedett, ő pontosan mit csinált, kivel beszélt először, hogyan kért segítséget.

A nyomozás során ezeknek a kérdéseknek a pontos tisztázása elmaradt, egy részükre a nyomozás egyéb adataiból van – pl. a szakértői vélemény bizonyítékként fel nem használható részeiből, a felzetből vagy a leletből – információ, más részükre a sértett illetve édesanyja vallomásaiban elnagyolt válasz létezik, a kérdések egy része pedig megválaszolatlanul maradt.

A sértett folytatólagos kihallgatása után a nyomozó hatóság lefoglalta a sértett által a cselekmény idején viselt alsóneműt a későbbi szakértői vizsgálat érdekében. ***Sem a lefoglalásról szóló határozatban, sem a kihallgatási jegyzőkönyvben nincs megjegyzés az alsónemű állapotára (pl. ép, szakadt stb.).***

A nyomozó hatóság 2007. július 31. napján tanúként hallgatta ki a sértett édesanyját. A tanú a cselekmény előzményeivel kapcsolatban előadta, hogy tudott a lánya és a gyanúsított kapcsolatáról, de a szexuális viszonyt tiltotta számukra. Miután az mégis megtörtént, és ő

---

⁹ *Eljárásjogi szempontból a nem gyermekkorú sértett tanú törvényes képviselőjének jelenléte a kihallgatáson csak lehetőség, de nem kötelező. A Be. nem ismeri a fiataalkorú tanú fogalmát, ahol pedig gyermekkorú tanúról ír, ott nyilvánvalóvá teszi, hogy 14 éven aluli személyre gondol. A konkrét esetben bebizonyosodott, hogy az édesanyja megtudta és helytelenítette a lánya és a gyanúsított között a hozzájárulással létesített szexuális kapcsolat létrejöttét is.*

tudomást szerzett róla, „*mérges lettem, de nem tiltottam el őket egymástól*”. A szakítás után E. L. nem tudott belenyugodni a történetekbe, ezért több alkalommal előfordult, hogy a lányát követte, illetve megállította, hogy beszélni akar vele. Ilyenkor a gyanúsított mindig kérte a sértettet, hogy menjen vissza hozzá.

Konkréten a cselekménnyel kapcsolatban a tanú elmondta, hogy lánya 20 óra körüli időpontban ment el otthonról a barátaihoz. Mivel 22 órára haza kellett volna érkeznie „*22. 10-kor már elkezdtem miatta idegeskedni, mert ő 5 percnél többet nem szokott késni*”. Megpróbálta lányát telefonon felhívni, de a sértett telefonja ki volt kapcsolva. Ezt követően elkezdte a lányát az utcán keresni, mert aggódott érte. Lányával végül kb. 23 óra 45 perc körül sikerült kapcsolatba lépnie, amikor is a sértett közölte vele, hogy mindjárt hazaérkezik. Ezt követően a kisebbik lánya – a sértett húga – felhívta és közölte vele, hogy „*Sz. sírva telefonált és azt mondta, hogy őt a L. megerőszakolta*”. A Szentmihályi úton találkozott össze a sértettel, aki sírva rohant oda hozzá és közölte, mi történt vele, így rögtön bementek a rendőrségre.

A nyomozó hatóság a rendelkezésre álló bizonyítékokat úgy értékelte, hogy a sértett által megjelölt időpontot figyelembe véve a gyanúsítottak lehetősége volt a cselekmény elkövetésére, ezért mivel annak egyéb feltételei is fennálltak előterjesztést tett a kerületi ügyészségnek a gyanúsított előzetes letartóztatásának elrendelésére. A kerületi ügyészség az előterjesztést megalapozottnak találta és indítványozta a legsúlyosabb kényszerintézkedés elrendelését. A nyomozási bíró a gyanúsított előzetes letartóztatását 2007. augusztus 01. napján elrendelte.

A nyomozás első szakasza ezzel lezárult. A nyomozó hatóság ezt követően igazságügyi szakértőket vont be az eljárásba, a sértett illetve a gyanúsított által elmondottak ellenőrzése céljából. A szakértői kirendelések az igazságügyi szakértés széles spektrumát fogták át, a nyomozó hatóság az ügyben lehetséges összes szakértői terület szakértőjét kirendelte, illetve poligráfus hazugságvizsgálatot is folytatott szaktanácsadó részvételével.

Az igazságügyi pszichológiai szakvélemény a sértett vizsgálatát követően megállapította, hogy a sértettnél „*szorongás, félelmi feszültség tárult fel, igazolván a kislány által elmondottakat*”. A szakértő azt is megállapította, hogy a sértett „*a történeteket a hatóság előtt elmondottakkal összhangban, a feltett kérdésekre összefüggő válaszokat megfogalmazva, élet- és élményszerű színvonalon adta elő*”.

Az igazságügyi pszichológiai szakvélemény megállapította a gyanúsítottól, hogy „*fejletlen és differenciálatlan érzelmi viszonyulási készséggel jellemezhető személyiségek rugalmatlan, empátiátlan, intoleráns, önérzetes és érdekorientált megnyilvánulásai várhatók tőle*” továbbá, hogy a vizsgálat során feltárt jellegzetességek „*szociopátias irányba, antiszociális megnyilvánulások felé tolhatják a fejlődését*”.

A gyanúsított poligráfus hazugságvizsgálatáról készült szakpszichológus által adott szaktanácsadói vélemény során a gyanúsított a kritikus kérdések mindegyikére („1. Erőszakkal levetkőztette Ön A-t július 29-én este? 2. Kényszerítette Ön közöskésre bármilyen módon A-t július 29-én este? 3. Közöskésült Ön A-val július 29-én este? 4. Megerőszakolta Ön július 29-én este A-t?”) tagadólag válaszolt. A szaktanácsadói vélemény a vizsgálat alapján megállapította, hogy „*a poligráfus hazugságvizsgálat során regisztrált*

*fiziológiai változások alapján E. L. őszintesége valamennyi kritikus kérdésnél kétségbe vonható*¹⁰

Az igazságügyi vegyészszakértői vélemény a sértett és a gyanúsított által viselt ruházatot megvizsgálva megállapította, hogy *„SZ. A. pólójának a felületén talált fekete színű pamutszálak E. L. pólóját alkotó textilszálakkal megegyező elemi szálakat tartalmazó textiliából származnak*”, valamint *„Sz. A. nadrágjának a felületén talált kék színű pamutszálak E. L. farmernadrágját alkotó textilszálakkal megegyező elemi szálakat tartalmazó textiliából származnak*”.

Az igazságügyi geológus szakértői vélemény megállapította a gyanúsított által a bűncselekmény idején viselt sportcipőről, hogy azon a bűncselekménnyel összefüggésbe hozható, értékelhető mennyiségű talajmaradvány nem található.

A szakértői vélemények és a nyomozás során beszerzett egyéb bizonyítékok – beleértve ebbe az időközben lefolytatott szembesítés eredményét is – összegzése alapján az eljárás vádemeléssel történő befejezése látszott körvonalazódni.

Hátra volt még azonban a modern törvényszéki tudományok „sztárjának” a szerológiai szakértői vélemény eredményének a beérkezése.

A hemogenetikai szakértői vélemény megállapította, hogy a cselekmény helyszínén lefoglalt papír zsebkendőn ondó- illetve vérszennyeződés nem volt kimutatható.

A szakértői vizsgálat kiterjedt a cselekmény elkövetésekor a sértett által viselt női fehérnemű alsóra is, melynek vizsgálata során azon ondógyanús szennyeződés volt kimutatható. **Az ondógyanús szennyeződésben vizsgált DNS-profil férfi összetevőjéről a szakértői vélemény megállapította, hogy az nem a gyanúsítottól származik.**

A kerületi ügyészség még az írásba foglalt szakvélemény beérkezése előtt, annak eredménye ismeretében a gyanúsított azonnali szabadlábra helyezéséről rendelkezett.

A nyomozó hatóság 2007. október 19. napján 14 óra 05 perctől 14 óra 15 percig a szakértői véleményt a sértett elé tárta és őt – **ismételten édesanyja jelenlétében** – folytatólagosan kihallgatta. A sértett tanú folytatólagos kihallgatása során a szakvélemény ismeretében előadta, hogy a **bűncselekmény napján kora este (!) szexuális kapcsolata volt egy másik férfival**. A sértett elmondta, hogy *„erről azért nem beszéltem korábban, mert óvszerrel védekeztünk, és úgy gondolom, hogy akkor annak nem maradt nyoma*”. A tanú előadta azt is, hogy ettől a *„szexuális partneremtől bántalmazást nem szenvedtem el, ezért nem tartom szükségesnek, hogy őt a talált DNS mintával azonosítsák.*”

A nyomozó hatóság a sértett tíz (!) percig tartó folytatólagos kihallgatása során ismételten súlyos taktikai hibát követett el azzal, hogy a szakértői véleményt rögtön a kihallgatás elején a sértett elé tárta. A szakértői vélemény ismeretében lehetőség lett volna a sértett szavahihetőségének olyan mértékű leellenőrzésére, amelyre a nyomozás során egyébként nem volt lehetőség. Ezt a fentebb már felsorolt kérdések feltételével lehetett volna

---

¹⁰ Itt is szeretném kihangsúlyozni, hogy a hatályos szabályozás alapján, poligráfós vizsgálatot csak a nyomozati szakban, és gyanúsítottként már kihallgatott személlyel szemben lehet – beleegyezése esetén – lefolytatni.

végrehajtani. A gondosan megtervezett kihallgatás során a kérdések megfelelő sorrendben történő feltételével a sértett a szakértői vélemény ismerete nélkül is elmondhatta volna, hogy aznap más férfival is volt szexuális kapcsolata és ez a szavahihetőségét támasztotta volna alá. Ellenkező esetben – a legális kapcsolat tagadása esetén – kellett volna a szakértői vélemény elétárásával a történetekről ismételten nyilatkoztatni. Ekkor azonban már szavahihetősége oly módon meggyengül, hogy a nyomozást megszüntető határozat meghozatalára aggálymentesen kerülhetett volna sor.

Ezek után immár egyetlen bizonyítási lehetőségként felmerült a cselekmény után a sértett orvosi vizsgálata során rögzített hüvelykenet vizsgálata, hiszen abban a kórház tájékoztatása alapján spermium volt kimutatható. ***A lelet hemogenetikai vizsgálatára és a gyanúsítottól rögzített DNS mintával való összehasonlítására azonban nem kerülhetett sor, mert a hüvelykenetet rögzítő tárgylemezeket a kórház addigra megsemmisítette.***

A kerületi ügyészség végül a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességükben is értékelve és mérlegelve a nyomozás megszüntetéséről határozott. Az ügyészség véleménye szerint *történt bűncselekmény*, azt azonban nem lehetett kétséget kizáró módon megállapítani, hogy azt E. L. követte el.

E. L. védekezését a szerológiai szakértői vélemény a többi bizonyítéktól függetlenül, önmagában egyértelműen megcáfolhatta volna, hisz nem hogy a szexuális erőszakot, de még a találkozás tényét is tagadta.¹¹ A nyomozó hatóság azonban – noha arról információja volt – a szemlén kísérletet sem tett a gyanúsított által eldobott zsebkendő felkutatására, a hüvelykenetből biztosított biológiai anyagmaradvány lefoglalását és bűnjelezését pedig elmulasztotta. Ez utóbbi hibát azonban a nyomozó hatóság bizonyosan nem követi el, ha a sértett folytatólagos kihallgatását a kriminalisztikai szabályok betartásával, körültekintően és az anya jelenléte nélkül hajtja végre. Szakszerű kihallgatás esetén nagy valószínűséggel napvilágra került volna az a végül ügydöntőnek bizonyuló információ is, hogy a sértett megerősokolását nem sokkal megelőzően egy másik férfival létesített szexuális kapcsolatot. Ez felértékelte volna a tudottan meglévő biológiai anyagmaradvány bizonyító erejét, és bizonyosan nem maradt volna el annak bizonyítékként történő biztosítása.¹²

A bűnügyi tudományok huszadik század végére bekövetkezett ugrásszerű fejlődésével a tudományos-technikai bizonyítékok felértékelődésének lehettünk tanúi. Nem is ok nélkül, hisz a DNS minták elemzése, a poligráfos vizsgálat, a személyiségprofil felállítása vagy éppen a mikro-méretű anyagmaradványok vizsgálata rendkívül eredményessé teheti a bűnügyi nyomozást, a modern kriminalisztikai eszközöknek köszönhetően egyre kevesebb esélye lesz a bűncselekményt elkövetőknek felelősségre vonásuk elkerülésére. A nyomozóknak, ügyészeknek és bírácoknak – sőt a védőügyvédeknek is, ha eredményesen akarják ügyfeleik érdekeit képviselni – ismerniük kell ezen eljárások tudományos alapjait, bizonyítékként történő felhasználásuk mikéntjét, azonban nem feledkezhetnek meg a „klasszikus” bizonyítási eszközökről sem.

---

¹¹ Ebből a szempontból a gyanúsított tulajdonképpen rossz védekezési taktikát választott.

¹² Annál is inkább, mert a nyomozó hatóság *konkrétan* nem is tudott a lefoglalt alsóneműn lévő ondófoltról.

Az eset ennek kiváló példája, hisz a legmodernebb bizonyítási módszerek, a törvényszéki tudományok szinte teljes fegyvertárának felvonultatása sem hozhatott az ügyben sikert, a krimináltaktikai szabályok figyelmen kívül hagyásával lefolytatott sértetti tanúkihallgatások miatt. Az ügýtípushoz kapcsolódó taktikai fogások alkalmazása, a szakmai rutin, a csak hasonló ügyek feldolgozásával megszerezhető speciális ismeretek mindig szükségesek lesznek a büntető eljárások lefolytatásához, azokat sohasem fogják tudni pótolni a legdrágább és legmodernebb technikai eszközök és eljárások sem. Képzett, megfizetett ezért a pályán maradó, dolgozni tudó és akaró, tapasztalt nyomozókra és vizsgálókra van tehát szükség.

Manapság mintha belőlük lenne a legkevesebb...

(Megjelent a Rendészeti Szemle 2010. évi 3. számában)